

Världens största bokmessa i medieskugga

José Manzaneda

Den 18:e bokmässan i Havanna fick närmare en miljon besökare, sålde 1,2 miljoner böcker och presenterade ett tusental nya titlar med en upplaga på över sju miljoner. Efter tio dagars bokpresentationer, konserter, debatter och andra kulturella evenemang i huvudstaden, flyttade mässan vidare till 16 andra städer på Kuba.

Världens stora förlag investerar miljoner på reklam och marknadsföring, men kan ändå inte åstadkomma en liknande folklig mobilisering någonstans. Kubas bokmessa borde rimligen vara en nyhet även i internationella media.

Men media fungerar inte enligt denna logik. Framgången med detta folkliga evenemang - fjärran från marknadskriterier, affärs- och konsumtionstänkande - med starkt statligt stöd har återigen tystats av de koncerner som kontrollerar nyhetsförmedlingen i världen. Men bokmässan saknas inte helt hos mediejättarna. Dagarna före 16 februari ägnade många stora tidningar delar av kultursidorna åt en presskonferens utlyst av författaren Orlando Pardo i närheten av mässan, för att protestera mot att de kubanska förlagen refuserat hans senaste roman.

Den spanska dagstidningen El País satte rubriken "Svårigheter för den 'icke officiella' litteraturen på Kuba", och antydde att litteraturen på mässan skulle vara "officiell". En besynnerlig tanke, eftersom 50 förlag från 43 länder fanns med liksom 650 inhemska och utländska intellektuella. Enbart från Chile, mässans hedersnation, deltog 200 konstnärer och intellektuella.

På Pardos presskonferens deltog också Yoani Sánchez ochchez och Gorki Águila. De är välkända motståndare till revolutionen och bärs upp av stora internationella

forts nästa sida

La Cabaña är så stort att det går att hitta en lugn vrå trots den maassiva tillströmningen

forts från förra sidan

mediegrupper. Yoani Sánchez har bloggen "Generation Y", som mediegruppen Prisa belönade med priset Ortega y Gasset med 15.000 euro. Gorki Águila sjunger i rockgruppen "Porrr för Ricardo". Hans arrestering i augusti 2008 för att ha stört grannarna förvandlades till en internationell "medieshow". Hans sånger om statschefens död, skulle ha lett till åtal i andra länder.

Det mejl som kallade utländska media till presskonferensen kom från Ernesto Hernández Busto i Barcelona. I sin blog "De nästista dagarna" förespråkar han militär USA-invasion av Kuba. För att väcka medias intresse målade han upp en bild av förtryck och terror, och att en folkmassa skulle ta till hugg och slag och säkerhetspolisen ingripa mot arrangörerna. Inget av detta inträffade naturligtvis, och tiotusentals människor besökte mässan utan att bry sig om aktionen. Men världens stora TV, radio och tidningar, särskilt de som ingår i den multinationella Prisa-gruppen, hade avsatt gott om utrymme för att skapa en obefintlig nyhet och marknadsföra en obetydlig författare.

På Kuba finns 128 bokförlag, alla i samhälllig ägo, och böckerna säljer de till starkt subventionerade priser. En del av utgivningen säljs i konvertibel valuta, och intäkterna härifrån finansierar de upplagor som säljs i lokal valuta. Vilka verk som ska publiceras bestäms på respektive förlag av redaktionsråd med framstående författare. Alla böcker som presenteras publiceras inte, vilket ibland beror

på materiella begränsningar, ibland på bristande kvalitet enligt redaktionsrådets kriterier.

I kapitalistiska länder är förlagen privatägda, och ägarna avgör vad som ska publiceras, utan att ge några förklaringar. Förlag som Alfaguara och Santillana, som tillhör Prisa-gruppen eller förlagen inom Planeta-Telefónica-gruppen, använder sina stora medieresurser för att lansera sina böcker och författare, och organiserar litterära tävlingar där bedömningskriterierna inte är offentliga. Mycket talangfulla författare refuseras ofta för att de inte anpassar sig till förlagens affärskriterier, eller för att deras verk ger uttryck för vänsteridéer, oacceptabla för förlagsägarna.

Vid en jämförelse mellan dessa urvalsmodeller är den kubanska trots sina komplikationer och motsättningar, den klart mest demokratiska.

Vad gäller Havannas 18:e bokmessa, bojkottade de stora mediaföretagen ett kulturellt evenemang utan motsvarighet i hela världen, för att istället erbjuda sina kameror och mikrofoner till en enda författare som ville få reklam i utlandet för sitt verk. Syftet är uppenbart: dels att censurera information om en bokmässemodell, som är framgångsrik men oförenlig med de egna bokförlagens affärsverksamhet; dels att lägga lock på Kubas intellektuella, som är kritiska men till sitt flertal stöder revolutionen; och dels att skapa en ny mediekändis som källa för "officiella" nyheter om Kuba som stämmer med mediaföretagens ideologi.

Översättning Bertil Olsson

En av montrarna i den gamla fästningens ammunitions-lager.

